عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد:

در جامعه اسلامی، لباس فاخر نشان شأن آدمی نیست

پوشش افراد بر شخصیت آن‌ها تأثیر می‌گذارد

سپهرغرب، گروه متن زندگی - عطیه صفی‌زاده: یک روان‌شناس حوزه سبک زندگی و خانواده با بیان اینکه ملاک شخصیت و زیبایی افراد در جامعه اسلامی پوشاک، عمل زیبایی و مد نیست، خاطرنشان کرد: در جامعه اسلامی که کار و تلاش ملاک موفقیت و رسیدن به آنچه نیازهای افراد است، بوده، مد جایگاه چندانی ندارد، اما در سال‌های اخیر به‌دلایل مختلفی همچون گسترش فضای مجازی و ارتباطی تغییر نگرش و سبک زندگی، تعداد زیادی از افراد از مد و پوشاک غربی الگوبرداری می‌کنند و بر اساس آن در جامعه حاضر می‌شوند.

لباس به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های معرفی هر فرد بوده و با استفاده از آن می‌توان به مواردی مانند فرهنگ و ارزش‌های حاکم در یک جامعه پی برد. لباس از جمله عواملی است که به‌منظور پاسخ به تمایلات ذاتی انسان نظیر تمایل به تنوع و زیبایی به‌کارگرفته می‌شود و بر این اساس، گرایش به سمت پوشش و تنوع در آن، سبب بروز پدیده‌ای به نام مد شده که با توجه به گسترش آن در جوامع و فراگیری آن در میان اقشار مختلف، این پدیده تبدیل به صنعتی قابل توجه شده است.

آنچه می‌بایست در نظر گرفته شود نمود یافتن فرهنگ و هویت در پوشش و لباس است؛ چراکه تغییرات در فرهنگ و هویت هر جامعه در نوع پوشش آن جامعه نیز نمود می‌یابد و باید توجه کرد که اشاعه مدهای وارداتی در جامعه به‌عنوان تهدیدی برای هویت هر قوم شناخته می‌شود. با توجه به اهمیت این موضوع نیاز است تا شرایطی ایجاد شود که در عین پاسخ به تمایلات جامعه در راستای پیروی از مد، مد و مدگرایی در راستای حفظ هویت جامعه به‌کار گرفته شوند نه در تعارض با آن، که ازجمله راه‌حل‌های موجود در این راستا می‌توان به ایجاد مکان‌هایی با عنوان خانه مد و لباس اشاره کرد.

برای بررسی این موضوع با یکی از اساتید حوزه سبک زندگی و خانواده به گفت‌وگو نشسته‌ایم که نتیجه را در ادامه باهم می‌خوانیم:

خدیجه سرخوش با بیان اینکه، شخصیت افراد بر پوشش آن‌ها تأثیر می‌گذارد، عنوان کرد: شخصیت افراد در دوران بزرگسالی یعنی از ۳۰ سالگی به بعد شکل ثابت به خود می‌گیرد.

وی با بیان اینکه در دوران کودکی لباس برای کودکان فقط جنبه پوشش ظاهری دارد، تصریح کرد: البته کودک بیشتر به جنبه راحتی آن که او را از جنب‌وجوش و بازی منع نکند، اهمیت می‌دهد.

■ والدین در انتخاب نوع لباس و پوشش کودکان خود حساس باشند

وی تأکید کرد: وظیفه والدین است که با توجه به سن و سال فرزندان، سبک پوشش او را تشخیص داده و توجه کنند که کودک‌شان عروسک نیست، چون از همان دوران کودکی، فرزندان، والدین را الگوی خود قرار می‌دهند و به عبارتی شکل پوشش والدین نوع پوشش کودکان درآینده را رقم می‌زند.

این روان‌شناس حوزه خانواده با بیان اینکه سن و سال و موقعیت اجتماعی افراد تأثیر زیادی بر نوع پوشش آن‌ها در جامعه دارد، اظهار کرد: در انتخاب نوع پوشش باید سن و سال و جایگاه اجتماعی افراد را در نظر داشته باشیم، به‌طور مثال نوجوانی دوران کسب هویت است.

سرخوش در ادامه بیان کرد: نوجوانان برای رسیدن به هویت از ابزارهایی مانند مدهای متداول زمان خود در جهت نشان دادن استقلال روانی و تفاوت خود با دیگران استفاده می‌کنند.

وی با بیان اینکه سخت‌گیری والدین در نوجوانی سبب لجبازی آن‌ها می‌شود، اذعان کرد: روانشناسان و محققان بر این باورند که گاهی اوقات لباس تأثیر مستقیمی بر روحیه و رفتار افراد دارد. در این صورت لباس و پوشش نه‌تنها بر ظاهر و برون، بلکه بر درون، خلق‌وخو و اعتماد به‌نفس افراد نیز اثر می‌گذارد، از این رو بسیاری از احساسات ما می‌تواند ناشی از مدل لباس و حتی رنگ آن باشد.

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی تصریح کرد: لباس بر طرز تفکر نیز تأثیر می‌گذارد. برای مثال بسیاری از نویسندگان مشهور دنیا، در ابتدای صبح یک لباس آراسته یا رسمی به تن می‌کردند تا احساس کنند وارد یک محل کار حرفه‌ای شده‌اند. سپس متن یا داستان خود را خلق می‌کردند و این‌گونه بود که آثار قدرتمند آنان در طول تاریخ ماندگار شد.

سرخوش با بیان اینکه اسلام به زیبایی ظاهر و پوشش توجه دارد، عنوان کرد: پوشش در اسلام نشان‌دهنده اعتقادات فرد بوده و پوشیدگی لباس به معنی عدم جلب توجه است؛ به عبارتی در دین اسلام تأکید بر پوششی شده که زیبا، آراسته و مرتب باشد اما منجر به جلب توجه نشود.

■ در اسلام پوشیدن لباس‌های تیره خصوصاً رنگ سیاه کراهت دارد

وی با بیان اینکه در اسلام پوشیدن لباس‌های تیره خصوصاً رنگ سیاه کراهت دارد، اذعان کرد: در روان‌شناسی هم به‌دلیل آن‌که پوشیدن رنگ‌های تیره تأثیر منفی و مستقیمی بر روحیات و خلق‌وخوی افراد می‌گذارد، نهی شده است.

■ تاریخچه مد به کشورهای سرمایه‌داری بازمی‌گردد

این روان‌شناس خانواده با بیان اینکه تاریخچه صنعت مد مربوط به کشورهای سرمایه‌داری است، عنوان کرد: این کشورها تأکید خاصی بر مصرف‌گرایی دارند و اکثر کشورهای اروپایی به‌دلیل منفعت‌طلبی خود به تبلیغ مد و پوشاک برای اقشار مختلف می‌پردازند.

سرخوش با بیان اینکه ملاک شخصیت و زیبایی افراد در جامعه اسلامی پوشاک، عمل زیبایی و مد نبوده و نیست، خاطرنشان کرد: در جامعه اسلامی که کار و تلاش ملاک موفقیت و رسیدن به نیازهای افراد است، مد جایگاه چندانی ندارد، اما در سال‌های اخیر به‌دلایل مختلفی همچون گسترش فضای مجازی و ارتباطی تغییر نگرش و سبک زندگی مردم، تعداد زیادی از افراد از مد و پوشاک غربی الگوبرداری می‌کنند و بر اساس آن در جامعه حاضر می‌شوند.

وی با بیان اینکه متأسفانه در سال‌های اخیر، برخی افراد جامعه نوع زندگی سرمایه‌داری را به سبک زندگی ایرانی-اسلامی ترجیح می‌دهند، اذعان کرد: متأسفانه در حال حاضر شکل زندگی، پوشش، خانه و مسکن آقازاده‌ها و سلبریتی‌ها،فریاد می‌زند که ما از زمین تا آسمان از اسلام دور هستیم.

این روان‌شناس حوزه خانواده ضمن اشاره به تغییر پوشش و گرایش زنان در سال‌های اخیر، اذعان کرد: نوع انتخاب پوشش زنان به نگاه آن‌ها به جایگاه و ارزش‌های خودشان بستگی دارد.

سرخوش در خاتمه اظهار کرد: انسان بسته به این که برای جهان چه معنایی قائل باشد، خود را چگونه موجودیب شناسد، چه سرنوشتی برای خود تصور کند و سعادت خود را در چه بداند، لباس پوشیدنش تفاوت دارد.

با توجه به آنچه گفته شد، همان‌طور که پیش‌تر گفتیم انسان به‌وسیله لباس به خود آراستگی و زیبایی می‌بخشد. خودآرایی و زینت کردن نه تنها آثار مثبت روحی و روانی در دیگران داشته و موجبات ارضای روحی آن‌ها را فراهم می‌آورد، اثرات روانی مثبتی نیز بر خود فرد می‌گذارد. بنابراین نه‌تنها کیفیت لباس پوشیدن حاکی از شخصیت انسان است بلکه در شکل‌گیری و تحول شخصیت او نقش دارد.

از طرفی در اسلام تأکید بسیار زیادی بر آراستگی و مرتب بودن افراد شده و علی‌رغم آنکه مردم را از پوشیدن تیره و سیاه نهی کرده، از پوشیدن لباسی که سبب جلب توجه هم شود منع کرده است. همان‌طور که می‌دانید پوشش تأثیر بسیار زیادی بر شخصیت افراد می‌گذارد و به عبارتی نوع پوشش معرف شخصیت افراد خواهد بود.

متأسفانه در سال‌های اخیر شاهد گرایش جوانان و نوجوان به صنعت مد هستیم صنعتی که مانند باتلاق عمل می‌کند و فرد را به درون خود می‌کشد و بعد ازآن فرد کمتر به ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی خود توجه می‌کند.

****سوتیتر ۱ این روان‌شناس حوزه سبک زندگی و خانواده با بیان اینکه اسلام به زیبایی ظاهر و پوشش توجه دارد، عنوان کرد: پوشش در اسلام نشان‌دهنده اعتقادات فرد بوده و پوشیدگی لباس در اسلام به معنی عدم جلب توجه است، به عبارتی در اسلام تأکید بر پوششی شده که زیبا، آراسته و مرتب باشد اما باعث جلب توجه نشود.

***سوتیتر ۲ عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی با بیان اینکه متأسفانه در سال‌های اخیر برخی افراد جامعه نوع زندگی سرمایه‌داری را به سبک زندگی ایرانی-اسلامی ترجیح می‌دهند، اذعان کرد: متأسفانه در حال حاضر شکل زندگی، پوشش، خانه و مسکن آقازاده‌ها و سلبریتی‌ها، فریاد می‌زند که ما از زمین تا آسمان از اسلام دور هستیم.

تقسیم کار، نیاز جامعه و زندگی

سپهرغرب، گروه متن زندگی: تقسیم کارها در خانواده و جامعه باعث پیشرفت و ترقی کارها و انجام شدن آن وظایف در کوتاه‌ترین مدت می‌شود. از این رو اهمیت بسیار زیادی دارد که با این مقوله آشنا شویم. در این مطلب با مقوله تقسیم کار در زندگی و جامعه اشاره خواهیم کرد. با ما همراه باشید.

تک‌تک افراد جامعه و تمام انسان‌ها از یک طریقی به همدیگر ارتباط دارند و برای ادامه روابط انسانی خود نیاز به تقسیم کار در بین خودشان هستند.

امروز در جوامعی که پیشرفت اندیشه و تکامل فرهنگی داشته‌اند، مفهوم تقسیم کار بسیار پر کاربرد و مورد استفاده است. چرا که آن‌ها برای ایجاد نظم و سرعت دادن در کارها از این تکنیک استفاده می‌کنند که در حقیقت می‌تواند بهترین نوع انجام کارها باشد. تقسیم کار باعث افزایش مهارت افراد در انجام کارها می‌شود و در هدر رفتن منابع نیز کاهش به‌وجود می‌آورد. این تقسیم کار باعث بروز نوآوری‌ها و ابداعات مختلفی می‌شود. افراد یک گروه دارای استعدادها و توان‌های مختلفی هستند که قطعاً با هم یکسان نبوده و زمانی که کار در بین آن‌ها تقسیم می‌شود، می‌تواند ثمره بهتر داشته باشد.

■ تقسیم کار

همانطور که گفته شد هر انسانی با استعداد مخصوص خودش و توان متفاوت از دیگران، زاده می‌شود. بنابراین زمانی که در یک گروه تقسیم کار صورت گیرد، می‌توان شاهد نتیجه بهتری برای آن بود. بسیاری از افراد یک جامعه قادر نیستند تا کارهای خود را به تنهایی و بدون کمک دیگران انجام دهند. چراکه بعضی از قسمت‌های آن کار، نیاز به استعداد و حرفه خاصی دارد که از پس آن بر نمی‌آید. بنابراین زمانی که کار تقسیم شود و هر قسمت آن به متخصص آن کار داده شود، می‌تواند نتیجه مطلوبی را به دست آورد.

■ تقسیم کار در اجتماع

بعضی بر این اعتقاد دارند که تشکیل اجتماع با همین نیازها به وجود می‌آید، چراکه زمانی که افراد به هم نیازمند می‌شوند، تشکیل گروه می‌دهند و از همدیگر کمک می‌گیرد. این گروه‌ها در شکل بزرگ‌تر خود یک اجتماع را تشکیل می‌دهند و باعث پیشرفت و تکامل و رشد انسانی می‌شوند. همین گونه که در جامعه می‌بینیم، صاحبان مشاغل باید با همدیگر همکاری داشته باشند، تا چرخه حیات اجتماعی بشر همیشه در حال حرکت باشد و این روابط بین شغلی به نفع افراد جامعه می‌باشد.[۱]

اگر بسیار ریزبینانه‌تر به این موضوع نگاه کنیم، خواهیم یافت که تک‌تک افراد جامعه و تمام انسان‌ها از یک طریقی به همدیگر ارتباط دارند و برای ادامه روابط انسانی خود نیاز به تقسیم کار در بین خودشان هستند. هر انسانی در یک زمینه خاصی تخصص دارد و می‌تواند در آن زمینه وظایف خود را به خوبی انجام دهد و به رشد و شکوفایی ملت خود کمک می‌کند. قطعاً همه افراد جامعه به تنهایی دارای تخصص کامل همه کارها را ندارند و در یک مرحله از زندگی نیاز به کمک دیگران و تخصص بقیه انسان‌ها می‌شوند.

بنابراین کارهای یک جامعه به‌خودی خود دارای تقسیم‌بندی می‌شود، اما باید توجه داشت که آیا این تقسیم‌بندی‌ها و تخصص‌ها در افراد درست و جایگاه درست خود قرار دارند یا خیر. حضرت امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) درباره تقسیم کار و آثار مفید آن در جامعه می‌فرمایند: «تقسیم کار باعث می‌شود که بسیاری از نیازها و احتیاجات مردم برطرف شده و ضروریات زندگی آنان تأمین گردد.» [۲]

■ تقسیم کار، نیاز زندگی

همانطور که گفته شد در یک جامعه به هم پیوسته افراد در پی تخصص و حرفه‌ای که دارند، می‌توانند نیازهای همدیگر را برطرف کنند و کارهای زندگی خود را تقسیم نمایند و یک نفر از آن‌ها نمی‌تواند که همه کارها را یک جا انجام داده یا در پی هر تخصصی برود، تا بتواند نیازهای خود را به تنهایی رفع کند. در این صورت او نه‌تنها نمی‌تواند نیازهای خود را برطرف کند، بلکه از کارهای اصلی زندگی و تخصصی که در آن استعداد دارد باز می‌ماند. در این زمینه امام علی (علیه‌السلام) می‌فرمایند: «کسی که به کارهای گوناگون بپردازد خارج شده و پیروز نمی‌شود.» [۳]

■ وظایف آقایان و خانم‌ها

یکی دیگر از بخش‌هایی که تقسیم کار در آن وجود دارد، تقسیم کردن وظایف مردان و زنان در جامعه است. از یک سو می‌دانیم که کارهای سنگین و بسیار دشوار وظایف مردان است چرا که به دلیل خصوصیات جسمانی و توانایی شان بهتر می‌توانند از پس از آن کار برآیند، ولی زنان به‌دلیل شکنندگی بالا و کمتر بودن توانایی جسمانی شان از آن نوع کارها دوری می‌کنند و تمایل بیشتری به سمت کارهای اداری، آموزشی و خدماتی دارند، که با خصوصیات درونی آنها سازگار می‌باشد.

اما اگر از یک دیدگاه دیگر به آن بپردازیم باید به نوع علایق آن‌ها نیز توجه شود. چرا که ممکن است گاهی بعضی از مردها تمایل بیشتری به سمت کارهای ظریف و هنرمندانه دارند، که ظاهراً به علایق خانم‌ها نزدیک تر است و از طرفی نیز خانم‌ها می‌توانند علاقه به کارهایی داشته باشند که وابسته به توانایی جسمانی بالایی می‌باشد و برای یک خانم طاقت‌فرسا می‌تواند باشد.

امام صادق (علیه‌السلام) درباره تقسیم کار میان امام علی (علیه‌السلام) و حضرت فاطمه زهرا (سلام‌الله علیها) فرمودند: «امیرالمؤمنین علیه‌السلام برای منزل هیزم می‌آورد، آب تهیه می کرد، منزل را جارو می کرد، در پاک کردن عدس کمک می کرد. فاطمه (علیهاالسلام) هم گندم و جو آرد می کرد، خمیر درست می نمود و نان می‌پخت.» [۴] نکته ای که از این حدیث به دست می‌آوریم همکاری کردن در کارها بین زن و مرد است که نشانگر آن است که نباید کارهای خودمان را طبق یک قاعده ملی تقسیم کنیم و تن به همکاری در منزل یا خارج از منزل ندهیم.

از این نظر نمی‌توان به طور قطعی کارها و وظایف را به دو گروه جداگانه زنانه و مردانه تقسیم کرد چرا که هیچ قاعده خاصی نمی‌تواند یک کار را مختص به یک جنس بداند هر انسانی می‌تواند طبق سلایق و روحیه خود مشاغلی را انتخاب کند که در آن استعداد و علاقه وجود دارد. امام علی (علیه‌السلام) در نامه‌ای که به امام حسن مجتبی (علیه‌السلام) دادن فرمودند: «کار هر کدام از خدمتکاران را معین کنیم که او را در برابر آن کار مسئول بدانید تقسیم درست کار سبب می‌شود کارها را به یکدیگر وان گذارند و در خدمت سستی نکند.» [۵]

پی‌نوشت:

[۱] رضا علی کرمی، علل تنبلی و درمان آن، قم: انتشارات قلمگاه، ۱۳۹۸، صفحه ۱۱۸.
[۲] نهج‌البلاغه، حکمت ۲/۱۹۹.
[۳] همان، صفحه ۷۲۶و۷۲۸، حکمت ۴۰۳.
[۴] بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۱۵۱، ح ۷
[۵] نهج‌البلاغه، صفحه ۵۳۷ و ۵۳۶، نامه ۱۱۹/۳۱.